

Ontwikkelingen transformatie JeugdzorgPlus

aan:	de raad van de gemeente Hillegom
datum document:	29 oktober 2025
ons kenmerk:	Z-25-471392
datum collegevergadering:	11 november 2025
portefeuillehouder:	Dhr. J. van Rijn
behandelend ambtenaar:	Kirsten van Doorn
emailadres:	k.vandoorn@hltsamen.nl
embargo:	☐
programma:	Samenleven

Als gemeenten voelen we een grote verantwoordelijkheid voor de kinderen en gezinnen in onze regio. We weten dat het vinden van passende hulp voor kind en/of ouders vaak een zwaar en emotioneel proces kan zijn. Wachten op hulp terwijl de nood hoog is, is een situatie waarin niemand zou moeten verkeren. Wij willen dat kinderen en gezinnen tijdig de juiste hulp krijgen, en dat deze hulp ook op de lange termijn beschikbaar en betaalbaar blijft. Onze jeugd is de toekomst, en we doen er alles aan om die toekomst veilig te stellen. We weten dat de huidige situatie in de gespecialiseerde jeugdhulp verre van ideaal is. Dit geldt ook voor de gesloten jeugdzorg, vandaar de (tevens landelijke) beweging om deze te transformeren en af te bouwen.

In deze raadsinformatiebrief brengen wij u op de hoogte van de voortgang en besluitvorming rondom de transformatie van JeugdzorgPlus, zowel binnen de regio Holland Rijnland als op landsdeel Zuidwest niveau. Deze transformatie is onderdeel van een landelijke beweging, vastgelegd in de Hervormingsagenda Jeugd, en wordt regionaal vormgegeven via een meerjarige bestuursopdracht welke in oktober 2024 is vastgesteld. Het doel is om JeugdzorgPlus af te bouwen en te vervangen door passende, kleinschalige en gezinsgerichte alternatieven.

Bovenregionale ontwikkelingen*Bovenregionaal plan Zuidwest*

De regio Holland Rijnland maakt onderdeel uit van het landsdeel Zuidwest, waarin vijf jeugdhulpregio's samenwerken aan de transformatie van JeugdzorgPlus. Onder coördinatie van gemeente Rotterdam is het bovenregionaal plan inmiddels voor de derde keer geactualiseerd. Dit plan vormt de basis voor de inzet van middelen uit de SPUK-regeling en geeft richting aan de afbouw van gesloten jeugdhulp en de opbouw van alternatieve voorzieningen.

Belangrijke elementen uit het plan zijn:

- **Afbouw van gesloten bedden:** Per 2028 zijn er nog maximaal 54 hybride bedden beschikbaar voor de 12+ doelgroep, uitsluitend op locatie Schakenbosch. Voor de 12- doelgroep zijn er geen gesloten

voorzieningen meer in het landsdeel. De JeugdzorgPlus plaatsingen voor het landsdeel Zuidwest zullen worden gecentreerd op de locatie Schakenbosch in Leidschendam.

- **Opbouw van alternatief aanbod:** Er wordt regionaal ingezet op kleinschalige, thuisnabije en ambulante voorzieningen, afgestemd op de fasen van instroom, plaatsing en uitstroom.
- **Versterking samenwerking zorg en onderwijs:** Het plan bevat een integrale visie op zorg en onderwijs, met aandacht voor hybride groepen en domeinoverstijgende samenwerking.
- **Monitoring en capaciteitsverdeling:** Via het Boven Regionaal Expertise Netwerk (BRENnetwerk) wordt gewerkt aan een monitoringsinstrument dat inzicht biedt in de voortgang van afbouw en opbouw, en in de verdeling van capaciteit per locatie.
- **Financiële onderbouwing:** Het plan bevat een voorstel voor de inzet van SPUK-middelen en benoemt financiële knelpunten die om landelijke afstemming vragen.

De visie en uitgangspunten uit het bovenregionaal plan sluiten aan op de regionale koers van Holland Rijnland. De samenwerking binnen Zuidwest is essentieel om de transformatie duurzaam en effectief vorm te geven.

SPUK-regeling transformatie JeugdzorgPlus

Voor de transformatie van JeugdzorgPlus is landelijk een specifieke uitkering (SPUK) ingesteld. De coördinerende gemeente Rotterdam heeft €53 miljoen ontvangen voor de transformatie.

De SPUK-middelen zijn bedoeld om activiteiten te financieren die bijdragen aan de transformatie van de gesloten jeugdhulp in de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2030. Het gaat om de volgende activiteiten:

1. De afbouw van JeugdzorgPlus door volledige of gedeeltelijke sluiting.
2. De ombouw van JeugdzorgPlus naar kleinschalige gesloten jeugdhulp.
3. De ontwikkeling en verwezenlijking van alternatieven voor JeugdzorgPlus.

Sluiting locatie Harreveld

De JeugdzorgPlus instelling Harreveld in Gelderland is de eerste landelijke instelling die sluit. Vanaf april 2024 is hier geen instroom meer mogelijk. In december 2025 zal deze locatie worden omgevormd tot een Justitiële Jeugdinrichting. Daarnaast wordt landelijk verkend of een topklinische behandelvoorziening voor de JISK¹ -doelgroep passend is. Uitkomst wordt binnenkort verwacht.

Stand van zaken Schakenbosch

De JeugdzorgPlus instelling Schakenbosch staat onder verscherpt toezicht van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Dit volgt op het laatste inspectiebezoek in oktober 2024, waarbij tekortkomingen werden vastgesteld op het gebied van vrijheidsbeperkende maatregelen, groepsgrootte en huisregels. Er wordt gewerkt aan een strategisch ontwikkelplan waarin aandacht is voor de doelgroep verbreding en voor aanspraak op de SPUK-middelen.

Bovenregionale Kleinschalige voorzieningen Timon en NOVAA

De voorziening van Timon in Dordrecht is geopend, maar er zijn nog geen plaatsingen vanuit onze regio vanwege het ontbreken van overeenstemming op het tarief. De kleinschalige woonvoorziening in Rotterdam NOVAA is nog in

¹ Jeugdhulp in het strafrechtelijk kader

ontwikkeling; tariefafspraken zijn bepalend voor plaatsingen vanuit de regio Holland Rijnland. Beide voorzieningen bieden plek aan vijf jeugdigen.

Bovenregionale monitoring

De eerste nulmeting is uitgevoerd en biedt inzicht in instroom, doorstroom en uitstroom van jeugdigen in JeugdzorgPlus. De monitor wordt doorontwikkeld tot een beleidsinstrument dat ook kwalitatieve informatie en alternatieven zichtbaar maakt.

Landelijke lobby

Voor onderwerpen die raken aan de transformatie van de gesloten jeugdhulp trekken we, waar mogelijk, als landsdeel gezamenlijk op in een lobby richting het Rijk. Dit gebeurt via de daarvoor geijkte gremia, zoals de G4/G8² en de J42/BJ42³, maar ook via gesprekken met het landelijke ondersteuningsteam. Een actueel onderwerp op dit moment betreft de nieuwe wet 'rechtspositie gesloten jeugdhulp' die per 1 januari 2024 in werking is getreden. Deze wet verankert het 'nee, tenzij' principe, wanneer het gaat om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Voor een aantal van deze maatregelen zijn aanvullende regels gesteld. Onder andere omtrent de nachtelijke insluiting in de eigen kamer. Dit is bij wet verboden. Gemeenten maken zich zorgen over een aangekondigde wetswijziging die nachtelijke insluiting in de gesloten jeugdhulp weer mogelijk maakt. Dit dreigt de transformatie naar open, pedagogisch verantwoorde jeugdzorg te ondermijnen. Gemeenten signaleren dat juridische ruimte in de praktijk kan leiden tot hernieuwde inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen, vooral in complexe situaties. Zolang hoofdstuk 6 van de Jeugdwet blijft bestaan, blijft het huidige systeem juridisch mogelijk en daarmee toepasbaar. Dit belemmert de ontwikkeling van alternatieve zorgvormen en biedt onvoldoende experimenteerruimte om jongeren in open setting passende hulp te bieden.

Regionale voortgang

Vaststelling van de meerjarige bestuursopdracht Holland Rijnland oktober 2024

De meerjarige bestuursopdracht heeft tot doel de plaatsingen in de JeugdzorgPlus stapsgewijs af te bouwen en om te vormen naar passende, duurzame zorgvormen.

Uitgangspunt is dat jeugdigen zo thuis mogelijk opgroeien, met onvoorwaardelijk verblijf als norm. JeugdzorgPlus wordt benaderd als tijdelijke interventie, waarbij zorgcontinuïteit, maatwerk en herstelgericht werken centraal staan. Onderwijs vormt hierbij het leidend perspectief in de transitie naar toekomstbestendige zorg.

De opdracht wordt regionaal uitgewerkt langs drie actielijnen:

1. Het voorkomen van (spoed)plaatsingen in JeugdzorgPlus.
2. Het ontwikkelen van alternatieve zorgvormen voor de doelgroep.
3. Het verbeteren van uitstroombmogelijkheden uit JeugdzorgPlus.

Binnen deze actielijnen is nauwe samenwerking met het onderwijs essentieel.

Parallel aan de transformatie vindt een zgn. herbezinning plaats op het residentieel onderwijs. In het PHO van februari 2024 is aanvullend geadviseerd toe te werken naar een intensief multidisciplinair team en een voorziening voor onvoorwaardelijk wonen, waarin ruimte is voor innovatieve werkkaders.

² De G4 bestaat uit de vier grootste steden van Nederland: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. De G8 is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, waaronder de G4, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de landelijke afbouw en ombouw van gesloten jeugdhulp. Zij voeren namens gemeenten overleg met het rijk over beleidswijzigingen en transformatie van de jeugdzorg.

³ De J42 en BJ42 betreft het respectievelijk ambtelijk en bestuurlijk netwerk dat bestuurlijke uitwisseling en samenwerking tussen jeugdhulpregio's faciliteert met als doel de continuïteit van jeugdzorg samen goed te borgen.

In dezelfde periode heeft de regio Holland Rijnland besloten over de maatregelenpakketten van de bestuurlijke Taskforce. Het afbouwen van JeugdzorgPlus vergt optimalisering van het zorglandschap, wat via meerdere van deze maatregelen wordt vormgegeven.

Vaststellen van de regionale visie en de leidende principes voor JeugdzorgPlus oktober 2025

Eén van de maatregelen van de Taskforce betreft het herijken van de regionale visie op gespecialiseerde jeugdhulp. De afbouw van JeugdzorgPlus legt hiervoor alvast een basis. Want naar aanleiding van de meerjarige bestuursopdracht is een specifiek visiedocument JeugdzorgPlus opgesteld, met zes leidende principes die richting geven aan de afbouw van gesloten jeugdhulp. Dit document is tot stand gekomen met input van gemeenten, zorgaanbieders, onderwijs, RET en ervaringsdeskundige. Het biedt een kompas voor beleid en uitvoering in de komende jaren. De visie JeugdzorgPlus is in oktober 2025 bestuurlijk vastgesteld. De leidende principes uit de visie zijn deels een uitwerking van de reeds bestaande regiovisie op gespecialiseerde jeugdhulp van gemeentes in Holland Rijnland (2021) en vormen input voor het herijken van deze regiovisie. De principes luiden als volgt:

1. **Het kind staat centraal** – De behoeften en ontwikkelmogelijkheden van het kind vormen het uitgangspunt voor alle zorg en ondersteuning.
2. **We werken integraal en arrangementgericht** – Zorg, onderwijs en ondersteuning worden afgestemd en georganiseerd rondom het kind en gezin.
3. **Geen verplaatsing zonder perspectief** – Overplaatsingen vinden alleen plaats als er zicht is op een verbeterd toekomstperspectief.
4. **Onderwijs is de basis voor ontwikkeling** – Onderwijs vormt het fundament voor herstel, groei en toekomstperspectief.
5. **We voorkomen escalatie en ingrijpende zorgtrajecten** – Door vroegtijdige, passende ondersteuning wordt zwaardere zorg zoveel mogelijk voorkomen.
6. **Financiering en samenwerking zijn ondersteunend aan de praktijk** – Organisatie en bekostiging van zorg volgen de inhoudelijke visie en praktijkbehoeften.

Verkenning zorglandschap JeugdzorgPlus

In het kader van de transformatieopgave is een eerste verkenning uitgevoerd naar het zorglandschap JeugdzorgPlus in Holland Rijnland. Deze analyse biedt inzicht in de doelgroep, zorgpaden en knelpunten en vormt een basis voor de ontwikkeling van passende alternatieven. De verkenning combineert kwantitatieve data van de Service Organisatie Zorg (SOZ) met kwalitatieve input van aanbieder, Regionaal Expertise Team (RET) en verwijzers zoals de gecertificeerde instelling en het lokaal team. Uit de eerste bevindingen blijkt dat het vooral gaat om jeugdigen met meervoudige complexe problematiek met een lang zorgtraject. Er is behoefte aan kleinschalige, samenhangende voorzieningen. De resultaten bieden richting voor vervolgstappen en dienen als bouwstenen voor verdere beleidsontwikkeling en monitoring op (boven)regionaal niveau.

Opening Kleinschalige woonvoorziening Cardea

De zorgaanbieder Cardea heeft in april een onvoorwaardelijke kleinschalige woonvoorziening als alternatief voor JeugdzorgPlus geopend. De voorziening biedt plek aan vier à vijf jeugdigen die uitstromen uit een JeugdzorgPlus

instelling en/of waarbij een JeugdzorgPlus plaatsing door middel van de plaatsing voorkomen kan worden. De toeleiding naar de woonvoorziening verloopt via het Regionaal Expertise Team (RET) Holland Rijnland.

Inspectierapport iHUB locatie Rijnhove, doorontwikkeling JeugdzorgPlus instelling Rijnhove iHUB en onderwijs

Op 19 september 2025 publiceerde de IGJ het inspectierapport naar aanleiding van een onaangekondigde hertoets in juli 2025 bij iHUB Rijnhove. Deze hertoets volgde op eerdere constatering in 2024, waarbij meerdere normen niet werden gehaald. De inspectie concludeert dat er nog steeds sprake is van ernstige tekortkomingen in de kwaliteit en veiligheid van de jeugdhulp. Er is onvoldoende vaste bezetting, onvolledige dossiervoering en structureel gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen, wat niet is toegestaan in open residentiële zorg. iHUB erkent de zorgen en werkt aan verbeteringen. Als regio sluiten wij aan bij het vervolgproces en het gesprek met de inspectie en iHUB.

In het kader van de regionale afbouwopgave JeugdzorgPlus wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van locatie Rijnhove (Noorderpark) in samenwerking met zorgaanbieder iHUB, de regio Midden-Holland en Holland Rijnland. Per 1 april 2026 stopt de instroom voor JeugdzorgPlus op deze locatie. De ambitie is om Rijnhove te transformeren tot een onderwijszorglocatie met een integraal aanbod voor jeugdigen met complexe hulpvragen. De ontwikkeling van Rijnhove wordt gezien als een opmaat naar een ambulant model, waarin zorg en onderwijs op de scholen zelf worden geïntegreerd. Dit sluit aan bij de bredere transformatieopgave en de regionale visie op het voorkomen van gesloten plaatsingen, waarin de doorontwikkeling gericht is op kleinschalige, integrale en herstelgerichte zorg met onderwijs als leidend perspectief op ontwikkeling en toekomst.

De beoogde voorziening richt zich op:

- Tijdelijk verblijf indien noodzakelijk, met nadruk op thuisnabije ondersteuning;
- Continuïteit in onderwijs en ontwikkeling;
- Ambulante begeleiding en overdracht naar stamschool, vervolgonderwijs of werk;
- Voorkomen van uithuisplaatsing en schooluitval;
- Intensieve samenwerking met onderwijs, verwijzers en zorgaanbieders.

Verkenning ontwikkeling Integraal Ambulant Team (IAT)

Het Integraal Ambulant Team (IAT) is als mogelijk gewenste alternatieve zorgvorm opgenomen in de Meerjarige Bestuursopdracht Transformatie JeugdzorgPlus, waarmee de wethouders gezamenlijk hebben ingestemd. In de afgelopen maanden zijn gesprekken gevoerd met succesvolle integrale ambulante teams elders in het land. Belangrijke lessen zijn dat een gedeelde visie, bestuurlijk commitment en duidelijke werkkaders essentieel zijn. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak dat in december 2025 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Doorontwikkeling Regionaal Expertise Team (RET)

De RET krijgt een vernieuwde opdracht per januari 2026, gericht op het terugdringen van gesloten plaatsingen en het realiseren van integrale hulp-opmaat. De nieuwe opdracht is gebaseerd op de ervaringen van afgelopen jaar en sluit aan op de visie en de leidende principes van de transformatie JeugdzorgPlus.

Vervolg

De komende periode wordt gewerkt aan:

- Verdere uitwerking van (bovenregionale) alternatieve voorzieningen
- Verdere uitwerking van de SPUK-Middelen
- Plan van aanpak voor het integraal ambulant team (besluitvorming december 2025)
- Verdere uitwerking van de doorontwikkeling Rijnhove
- Verdere uitwerking van (bovenregionale) monitoring via BREN en SOZ
- Financiële doorrekening van scenario's transformatie JeugdzorgPlus
- Het verbinden van de leidende principes van de visie op JeugdzorgPlus aan de herijking van de bredere regiovisie op de gespecialiseerde jeugdhulp Holland Rijnland.

Tot slot

De transformatie van JeugdzorgPlus is een complexe en meerjarige opgave die vraagt om bestuurlijke betrokkenheid, (boven) regionale samenwerking en samenhang op verschillende domeinen.

De komende periode staan verdere besluitvorming en implementatie centraal, waaronder de uitwerking van alternatieve voorzieningen, het versterken van de samenwerking met onderwijs, veiligheidsdomein en zorgpartners voor het realiseren van een duurzaam zorglandschap waarin jeugdigen met een meervoudige complexe zorgvraag terecht kunnen.